

TARTU ÜLIKOOL

Pärnu kolledž

Turismiosakond

Stene Salujärv

**NOORTELE SUUNATUD
SPORTPAINTBALLI ARENDAMISE
VÕIMALUSED EESTIS**

Lõputöö

Juhendaja: Margrit Kärp, MBA

Pärnu 2024

Soovitan suunata kaitsmisele

(allkirjastatud digitaalselt)

Margrit Kärp

Kaitsmisele lubatud

TÜ Pärnu kolledži programmijuht

(allkirjastatud digitaalselt)

Ilona Kandelin

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

(allkirjastatud digitaalselt)

Stene Salujärv

SISUKORD

Sissejuhatus.....	4
1. Noorte liikumisharjumused ja sporditeenuste arendamine	6
1.1. Noorte liikumisharjumuste arengutrendid ja suundumused.....	6
1.2. Noorte ootused ja vajadused spordi ja aktiivse liikumisega tegelemisel	8
1.3. Noortele suunatud sporditeenuste arendamine.....	11
2. Sportpaintballi harrastajate uuring	14
2.1. Sportpaintballi tutvustus ja uuringu meetodika kirjeldus	14
2.2. Uuringu tulemused	17
2.3. Järeldused ja ettepanekud.....	22
Kokkuvõte.....	26
Viidatud allikad.....	29
Lisa 1. Sportpaintballi harrastajate uuring – küsimustik.....	33
Lisa 2. Paintballi väärtused	37
Summary	38

SISSEJUHATUS

Käesolevas lõputöös antakse ülevaade liikumisharjumuste arengutrendidest ja suundumustest, noorte ootustest ja vajadustest ning noortele suunatud sportpaintballi arendamisest. Tuginedes varasemate uuringute ja lõputöö uuringu tulemustele, esitatakse ettepanekuid paintballi klubidele sportpaintballi arendamiseks Eestis.

Enamiku spordialade puhul on U14-aastaste noorte spordis osalemine oluliselt vähenenud (Emmonds *et al.*, 2024, lk 71), seetõttu vajab noortesporti tuleviku paremaks muutmine vanemate, treenerite, õpetajate, tervishoiutöötajate, kogukonna juhtide ja poliitikute koostööd kuna organiseeritud spordis osalemine peab olema kättesaadav kõigile noortele, sõltumata soost, elukohast või sotsiaalmajanduslikust staatusest (Merkel, 2013, lk 157). Hernandez jt (2023) leivad, et probleeme süvendab ka praegune noortesportikultuur, kus noored keskenduvad varakult ühele konkreetsele spordialale, jättes muud spordialad kõrvale. Samas on vähe meetmeid või tuge, mis julgustaksid lapsi osalema struktureeritud spordiüritustel või tegevustes.

Ka Eestis on tõsiseks probleemiks noorte väljalangevus organiseeritud spordist, mis suureneb järsult puberteedieas (SA Poliitikauuringute Keskus Praxis, 2021–2022). Eesti spordiregistri (2021) andmetel osaleb 52% Eesti 5–19-aastastest lastest ja noortest organiseeritud spordis, kusjuures ilmneb oluline erinevus poiste ja tüdrukute võrdluses – poistest osaleb 60% ja tüdrukutest 43%.

Noorte vähene huvi spordi vastu võib vähendada spordi populaarsust ja tervislikke eluviise ning mõjutada spordi tulevikku üldiselt. Sellest tulenevalt on oluline leida uusi viise spordi populariseerimiseks ja noorte kaasamiseks. Üheks võimaluseks noorte organiseeritud sporditegevusest väljalangevuse vähendamiseks on pakkuda neile eakohaseid atraktiivseid sporditegevusi, näiteks elamuslikku sportpaintballi – mängu eesmärk on vastasmeeskonna markeerimine värvikuulidega õhkrelvast piiritletud väljakul. Lisaks sporditegevuste sidumine turismiga läbi spordiürituste ja -tegevuste

pakub noortele mitmekülgsemaid ja meeldejäävamaid elamusi, kuna sporditegevused on sageli seotud ka turismiteenustega ning paljud inimesed otsivad just puhkuse ajal uusi põnevaid tegevusi. Teema vajab uurimist, et mõista noorte vähest huvi võistlusspordi vastu ja selgitada välja nende ootused ja vajadused sportpaintballiga tegelemise osas.

Tuginedes probleemi kirjeldusele sõnastatakse lõputöö probleemküsimuseks: kuidas arendada noortele suunatud sportpaintballi? Sellele probleemküsimusele püütakse vastuseid leida sportpaintballi harrastajate uuringu toel. Lõputöö eesmärgiks on esitada ettepanekuid paintballi klubidele noortele suunatud sportpaintballi teenuse arendamiseks Eestis, tuginedes teoreetilistele allikatele ja lõputöö uuringu tulemustele. Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitatakse järgmised uurimisküsimused:

- Milliseid on noorte ootused ja vajadused spordiga tegelemisel?
- Mis muudab sportpaintballiga tegelemise noortele atraktiivseks?

Esimeses peatükis selgitatakse välja noorte liikumisharjumuste arengutrendid ja suundumused, noorte ootused ja vajadused spordi ja aktiivse liikumisega tegelemisel ning kuidas arendada sportpaintballi Eestis. Teises peatükis antakse ülevaade sportpaintballist, kirjeldatakse lõputöö uuringu metoodikat, analüüsitakse uuringu tulemusi, tehakse järeldused ja esitatakse ettepanekud sportpaintballi arendamiseks.

Töö autor soovib tänada oma juhendajat Margrit Kärpi, kes oli abiks õigel kursil püsimisel ning andis väärtuslikku tagasisidet töö kohta. Suur tänu ka teistele õppejõududele, kes toetasid lõputöö valmimist erinevates etappides. Eraldi tänu kuulub aga autori abikaasale, kes inspireeris just seda lõputöö teemat valima ning selle töö valmimise perioodil nii nõu kui jõuga toeks oli.

1. NOORTE LIIKUMISHARJUMUSED JA SPORDITEENUSTE ARENDAMINE

1.1. Noorte liikumisharjumuste arengutrendid ja suundumused

Füüsiline liikumine on rohkemal või vähemal määral iga inimese igapäeva lahutamatu osa. Sõltumata sellest, kas liigutakse üksnes punktis A punkti B jõudmiseks või teadlikult oma keha treenimiseks. Viimasel ajal on hakatud üha enam mõistma liikumise olulisust, mistõttu tuleb treenida oma keha kui ka vaimu olema aktiivne. Liikumise ja aktiivse eluviisi propageerimine ei toeta üksnes individuaalset heaolu, vaid toob kaasa ka uusi ärivõimalusi ettevõtluses ja turismi elavnemise.

Viimastel aastatel on füüsilise aktiivsuse vähenemine pälvinud tähelepanu mitte ainult teaduskirjanduses, vaid ka ühiskonnas laiemalt. Sport on füüsilist pingutust nõudev mänguline või võistluslik kehaline tegevus (Eesti Keele Instituut, 2022), mis omakorda mõjutab ka laste ja noorte vaimset tervist (Rodriguez-Ayllon *et al.*, 2019, lk 1405). Mõistele "noor" on palju erinevaid tähendusi nagu näiteks alaealised, noorukid, teismelised, noored täiskasvanud, noored (Timmerman, 2012, lk 28). Eesti noorsootöö seadus peatükk 1 § 3 punkt 1 ütleb, et noor on seitsme kuni kahekümne kuue aastane füüsiline isik.

Kehaline aktiivsus soodustab normaalset kasvu ja arengut ning võib panna inimesed end paremini tundma, paremini funktsioneerima, paremini magama ja vähendada paljude krooniliste haiguste riski. Kasu tervisele avaldub kohe pärast treeningut ja isegi lühike füüsiline aktiivsus on kasulik – kasu saavad peaaegu kõik: igast rassist ja rahvusest mehed ja naised, väikesed lapsed kuni vanemad täiskasvanud, rasedad, kroonilise haiguse või puudega inimesed. (Olson *et al.*, 2023, lk 6) Noorte vaba aja tegevused on aga oluliselt muutunud võrreldes viimase kümne aastaga. Kommunikatsiooni ja meelelahutus-elektronika nagu mobiiltelefonide, arvutite ja mängukonsoolide kasutamine on vaid üks

aspekt, kuid muutusi on ka vähem nähtavatel tasanditel, näiteks on sõpradega kohtumine ja kooli huvihariduses osalemine järjest enam tagaplaanile jäänud. (Adrian *et al.*, 2014, lk 26) Liigne ekraaniaeg on muutunud noorte seas laialt levinud probleemiks, millel on sügav mõju nende tervisele, suhetele, tootlikkusele ja üldisele arengule. Uuringud näitavad, et noored veedavad igapäevaselt üle seitsme tunni ekraanide ees, olgu nendeks siis nutitelefonid, arvutid või televiisorid, selle tulemusel jääb vähem aega spordi, huvitegevuste ja silmast silma suhtlemise jaoks, mis olid kunagi oluline osa noorte elust. (George *et al.*, 2023, lk 157)

Mõistmaks paremini laste ja noorte füüsilist aktiivsust on Emmonds jt (2024, lk 78) välja toonud noorte spordis osalemise suundumused:

- Tüdrukute ja neiude puhul on osalemine sporditegevuses oluliselt väiksem (20%) kui poiste ja noormeeste puhul (80%). Seetõttu on vaja suurendada ja toetada naiste osalemist spordis ja spordis püsimist juba noorest east alates.
- Lähenemine "üks lahendus sobib kõigile" ei pruugi olla sobiv meetod noorte spordis osalemise suurendamiseks. Arvesse tuleb võtta mitmeid tegureid, sh sugu ja spordiala ning välja töötada konkreetseid strateegiaid.
- Treenerite ja praktikute koolitamine noorukite arenguetappide mõistmiseks on strateegiate väljatöötamisel võtmetähtsusega, et maksimeerida spordis osalemist ning täita nii mees- kui ka naissoost osalejate vajadusi.

Rodrigues jt (2018, lk 159) tõdesid, et mõlema vanema aktiivne osalemine spordis on oluliselt seotud laste spordis osalemisega, ent täheldavad märgatavat erinevust soo alusel, näiteks poistel esines suurem tõenäosus harrastada mitut spordiala ja seda rohkem kordi nädalas, kui neil oli aktiivne isa ja tüdrukud, kelle emad osalesid regulaarselt organiseeritud füüsilises tegevuses, tegelesid rohkemate spordialadega ning rohkem kordi nädalas. Seetõttu peaksid sporditeenusused olema suunatud kogu perele, et parandada laste aktiivset käitumist.

Dollman jt (2005, lk 892) leiavad, et füüsiline aktiivsus ilmneb selgelt aktiivse liikumise kaudu, nagu aktiivne transport (kõndimine või jalgrattaga sõitmine), kooli kehaline kasvatus ja organiseeritud sport, kuid paljudes riikides on see aktiivsus vähenemas. Noored tahaksid olla aktiivsed, kuid sageli takistavad neid välised tegurid, nagu

koolipoliitika või õppekavad, ohutuse ja mugavusega seotud vanemlikud reeglid ning füüsilised keskkonnategurid. Samas, WHO (2022) hinnangul peavad just riigid ja kogukonnad olema need, kes loovad kõigile rohkem võimalusi olla kehaliselt aktiivsed. See nõuab nii riiklikku kui ka kohalikku ühist jõupingutust erinevates sektorites ja valdkondades, et rakendada riigi kultuuri- ja sotsiaalsele keskkonnale sobivaid poliitikaid ja lahendusi, et edendada, võimaldada ja julgustada kehalist aktiivsust.

Kokkuvõtteks võib öelda, et füüsilise aktiivsuse vähenemine on viimasel ajal palju tähelepanu saanud, kuna see mõjutab laste ja noorukite nii füüsilist kui vaimset tervist ning suurendab krooniliste haiguste riski. Noorte vaba aja tegevused on ajas muutunud, sh seoses meelelahutuselektroonika kasutamisega, mis on viinud spordi ja sotsiaalsete tegevuste vähenemiseni, seetõttu on vaja suurendada füüsilist aktiivsust erinevates eluvaldkondades, sealhulgas koolides, kogukondades ja tervishoiusüsteemis, paremini suunata poliitikat ja programme ning mõista spordiga seotud otsuste tagamaid.

1.2. Noorte ootused ja vajadused spordi ja aktiivse liikumisega tegelemisel

Noortele suunatud aktiivsete tegevuste välja töötamiseks on oluline eelnevalt selgeks teha, millised on nende ootused ja vajadused, et pakkuda neile parimat teenust. Noorte ootused ja vajadused on omavahel tihedalt seotud – näiteks, kui noor vajab juhendamist spordi ja aktiivse liikumisega tegelemisel, on tema ootuseks treenerile, treeningkaaslasele või ühiskonnale tema juhendamine jne. Sellest, kui hästi suudab treener, treeningkaaslane või ühiskond tema soovidega arvestada, sõltub noore rahulolu ja motivatsioon. Kui noore vajadused ja ootused on täidetud, on ta motiveeritud ja rahulolev ning tegeleb spordi ja aktiivse liikumisega sunduseta.

Alvariñas-Villaverde jt (2023, lk 46) uuringu tulemused näitasid, et vanus, sugu, füüsiline enesekindlus ja sportimine koos sõpradega avaldasid olulist mõju füüsilise aktiivsusele. Nad leidsid, et sportimine koos sõpradega ja füüsiline enesekindlus olid peamised füüsilise aktiivsuse taseme muutujad ning selle teadmise peavad arvestama spordiga tegelevad spetsialistid, näiteks õpetajad või treenerid. Nende arvates on füüsilise enesekindluse parandamiseks oluline pakkuda laia valikut tegevusi, mis hõlmavad erinevaid probleemilahendusi ning aitavad õpilastel arendada pingutustel põhinevaid

kohanemisvõimelisi oskusi ja murda soolisi stereotüüpe, lisaks on vaja strateegiaid, mis kaasavad koolikaaslasi või sõpru erinevatesse füüsilise tegevuse ja spordiprojektidesse.

Noorte rahulolu spordiga on nende spordikogemuse kvaliteedi oluline näitaja ning see rahulolu võib otseselt mõjutada otsuseid spordiga tegelemisel või sellest loobumisel. Reverdito jt (2023, lk 1221) uurisid, noorte rahulolu spordiga ning eneseusku võistlusspordi keskkonnas. Nad leidsid, et mida rohkem noored sporti teevad, seda rohkem on nad sellega rahul ja et noorte usk enda võimetusse mõjutab nende rahulolu taset – teisisõnu, mida enesekindlamalt noored end spordis tunnevad, seda rohkem nad seda naudivad. Noorte rahulolu spordiga on nende spordikogemuse kvaliteedi oluline näitaja ning see rahulolu võib otseselt mõjutada spordiga tegelemise või sellest loobumise otsust. Seetõttu on ka Gould (2019, lk 150) välja toonud kaasaegsed noortespordi kriitilised probleemid, mis vajavad tähelepanu:

- füüsilised probleemid (nt spordivigastuste ennetamine ja nende ravimine);
- psühholoogilised probleemid (nt stressi vähendamine, läbipõlemise ennetamine ning noorte sportlaste vaimse tervise toetamine);
- juurdepääsu- ja struktuuriprobleemid (nt vaeste või väheste oskustega noorte piiratud võimalused spordiga tegelemiseks);
- spordikultuuri probleemid (nt laste turvalisus, väärkohtlemine ja kiusamine);
- probleemid oluliste toetajatega (nt treenerite, vanemate ja eakaaslastega);
- majandusprobleemid (nt noortesport kui äri);
- valitsus- ja seadusandlikud küsimused (nt poliitika ja rahastamine).

Cope jt (2013, lk 56) rõhutavad, et laste spordis osalemist vahendavad viis peamist tegurit: enesekindlus, lõbu ja nauding, vanemad, uute oskuste õppimine ning sõbrad ja eakaaslased. Nad leidsid, et noortespordis on väga tähtis kohelda noori vastavalt nende vajadustele ja soovidele ning just treenerid vastutavad arenguliselt sobiva õpikeskkonna loomise eest, mis tagab, et lapsed jätkavad aktiivset sportimist. Treenerid peavad hoolikalt läbi mõtlema, kuidas nad oma juhendamise sessioone üles ehitavad, kasutama rohkem positiivset kui negatiivset suhtumist ning rõhutama lõbu ja naudingut, meeskonnatööd ja pingutust, võitmist ja konkurentsi. Peale treenerite peavad ka vanemad arendama oma teadmisi spordikasvatusest, et toetada oma last ja tegutseda tõhusalt noortespordi keskkonnas (Harwood & Knight, 2015, lk 24).

Noormeestele on olulised tegurid võistlus, konkurents, võitmine ja enda tulemuste ületamine, samal ajal kui noored naised keskendusid rohkem välimusele ja teiste arvamusele – nad uskusid tervisliku eluviisi, füüsilise tugevuse ja spordi olulisusse parema välimuse saavutamiseks. Aktiivsed noored uskusid, et spordi tulemuslikkus juhatab nad edu poole, enne teismelisea saabumist on oluline hoida tervislikku eluviisi ja spordimotivatsiooni, sest see on oluline tervise ja isiksuse arengu edendamisel ning organiseeritud spordis osalemine parandab paljusid füüsilise ja psühholoogilise tervise põhinäitajaid. Lisaks tohututele füüsilistele eelistele (nt kaalujälgimine, täiskasvanute kehaline aktiivsus, vähenenud risk haigestuda haigustesse nagu diabeet) näitab kasvav hulk uuringuid, et organiseeritud sport võib suurendada enesehinnangut, õnnetunnet, eluga rahulolu, positiivsed suhted eakaaslastega ja seeläbi edendada isiklikku arengut. Vaatamata võimalikele eelistele ei osale paljud inimesed organiseeritud spordis. (Bollók *et al.*, 2011, lk 102)

Torres & Frías (2023, lk 83) jõudsid järeldusele, et õiglane noortesport nõuab toimivat suhete võrgustikku, ilma liigse survestamise ja domineerivate mõjudeta ning leidsid, et sellel on neli üldist omadust:

1. noorte sportlaste huvide ja vajadustega arvestamine;
2. suhete arendamine (koostöö, austus, võrdsus);
3. täiskasvanute panustamine 1. ja 2. punktis nimetatud eesmärkide saavutamiseks;
4. võrdsete võimaluste loomine ja õiglase konkurentsi tagamine.

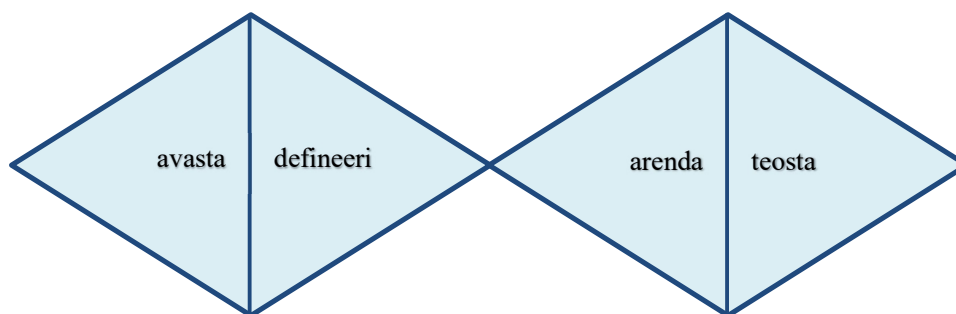
Kokkuvõtvalt saab öelda, et noorte spordis osalemist mõjutavad mitmed tegurid, sealhulgas nende ootused, vajadused ja rahulolu spordikogemusega. Noorte ootused ja vajadused on omavahel seotud ning rahulolu sõltub sellest, kui hästi nende soove arvesse võetakse. Samuti mõjutavad füüsilist aktiivsust ja organiseeritud spordis osalemist vanus, sugu, kehaline võimekus, enesekindlus, lõbu ja nauding, vanemate toetus ning sõbrad ja eakaaslased. Treenerite positiivne suhtumine ja arengule orienteeritud õpikeskkond aitavad säilitada laste motivatsiooni ja rahulolu spordis. Oluline on ka õiglane noortesport, mis arvestab noorte huve, edendab mittehierarhilisi suhteid ja tagab täiskasvanute vastutuse nende huvide toetamiseks.

1.3. Noortele suunatud sporditeenuste arendamine

Noortele suunatud sporditeenuste arendamisel on vajalik leida ettevõtte spetsiifikaga sobivaid meetodeid, samas peab arvestama ka noorte eripäradega ning nende ootuste ja vajadustega teenuse kasutamisel. Ainult üks puuduv aspekt võib oluliselt mõjutada noorte rahulolu ja motivatsioonitaset ning selliseid aspekte on erinevaid, näiteks noorte individuaalsed vajadused ja eesmärgid või huvitav ja kaasahaarav sisu.

Sport ja aktiivne vaba aja veetmine pakuvad tõhusat lahendust järjest süvenevale istuvale ja mugavale elustiilile, millega inimesed nõrgestavad nii oma keha kui ka vaimu ning paintball on üks võimalik viis aktiivseks tegevuseks, pakkudes adrenaliinirohket kogemust ja füüsilist aktiivsust. Vujko & Plavša (2011, lk 98) on välja toonud, et paintballi saab mängida mitmel viisil ja mitmesugusel maastikul (looduskeskkond, ise rajatud või täispuhutavad väljakud), mängus pole piiranguid osalejate arvus, oluline on meeskonnatöö ja mängijate omavaheline suhtlus. Lisaks on paintball võimalik harrastada aastaringselt ning see aitab vähendada stressi ja on turismiteenusena nõutud tegevus. Nad leidsid ka tugeva seose säästva turismi ja paintballi vahel, kuna mõlemad püüavad vähendada kaasaegse ühiskonna negatiivseid mõjusid.

Üks tõhus meetoodika, mida kasutatakse teenuse arendamiseks on topeltteemanti mudel. Topeltteemanti mudel (*Double Diamond*) on teenuse arendamise protsessi visuaalne kujutis, millega on lihtne kirjeldada erinevaid etappe, olenemata kasutatud meetoditest ja tööriistadest (vt joonis 1).

Joonis 1. Topeltteemanti mudel (Design Council, 2012, lk 6).

Kõige esimene etapp teenuste arendamisel on idee genereerimine, millist teenust luua või arendada soovitakse. Sellele järgneb turuanalüüs, toote/teenuse disain, väljatöötamine,

arendamine, seejärel selle reklaamimine, seire ning analüüs. (Golder & Mitra, 2018, lk 3) Enne teenuse väljatöötamist on oluline teostada põhjalik taustauuring, sest see võimaldab luua teenuse, mis vastab nii hetke kui ka tuleviku vajadustele. Turu-uuring hõlmab ka konkurentide analüüsi, et mõista, milliseid teenuseid ja kuidas pakutakse. (Hersey, 2017) Oluline on konkurentidest eristuda, et äratada klientides huvi ja luua lojaalne kliendibaas (Morrison, 2023). Pärast turu-uuringut on oluline määratleda sihtrühm ja mõista nende vajadusi ning ootusi, et saaks turundusstrateegiaid kohandada vastavalt sellele. See võimaldab ka strateegiliselt planeerida, kuidas ja kus oma toodet turundada. (Forbes Agency Council, 2017)

Käesoleva töö uuringu aluseks on samuti võetud Design Councili neljaetapiline mudel, sest autori arvates andsid selle mudeli kaks esimest etappi parima võimaluse uurida sportpaintballi arendamise võimalusi, kuna need etapid hõlmavad andmete kogumist ning üheks võimalikuks andmekogumise viisiks on ka küsitlus, siis selgitatakse lähemalt kahe esimese etapi sisu ja sobilike meetodite valikut (tabel 1).

Tabel 1. Teenuse arendamise protsessi etapid ja nende tüüpmeetodid

Etapi nimetus	Põhilised tegevused	Näited võimalikest meetoditest	Uuringus kasutatavad meetodid
Avastamine. Informatsiooni kogumine, lõpptarbija vajaduste kaardistamine.	Hõlmab inimestega rääkimist ja aja veetmist, inspiratsiooni kogumist ja ülevaade koostamist.	Uuringute läbi töötamine, dokumendianalüüs, intervjuud/küsitlused, klienditeekond, vaatlus, huvirühmade kaardistus.	Internetiallikate põhine uuring, kasutajate vajaduste uurimine.
Defineerimine. Informatsiooni tõlgendamine ja analüüsimine, probleemide defineerimine.	Eesmärk on välja töötada selge loominguiline lühikirjeldus lähteülesandest.	Peamised meetodid selles etapis on projektiarendus, projekti juhtimine.	Kasutajate vajaduste väljaselgitamine veebiküsitluse abil (vastuste analüüs ja järeldused)

Allikas: autori koostatud Design Council, 2012, lk 7 põhjal.

Ettevõtted, kes vabaajateenuseid või tooteid pakuvad peavad olema oma klientidest teadlikud. Vabaajateenuste kasutajateks on praegu Y- ja Z-generatsioonid, kes on sündinud aastatel 1981 ja hiljem. Mõlemad generatsioonid on üles kasvanud koos tehnoloogia arenguga ning kasutavad erinevaid tehnikaseadmeid igapäevaselt. Kuna nende jaoks on oluline informatsiooni kättesaadavus peavad ettevõtted olema internetist

otsides kergelt leitavad ja seda mitte ainult kodulehe kaudu vaid ka läbi erinevate sotsiaalmeedia kanalite ning seejuures peaksid ettevõtted olema ka nende aktiivsed kasutajad. (Mude & Undale, 2023, lk 1–2)

Sporditeenuste arendamisel on oluline arvestada, et sport mõjutab paljusid valdkondi ja on keeruline hallata. Spordi muutumine äriliseks tegevuseks ja turundustegevuse suurenemine on pannud spordisektori kiiresti kasvama, seetõttu tuleb spordirajatisi juhtida teadlikumalt ja rakendada erinevaid turundusstrateegiaid. Spordisektori rahvusvahelises konkurentsisis on saanud tehnoloogiast üks olulisemaid tegureid, mis mõjutab erinevaid valdkondi, sealhulgas mängimist, tarbimist ja spordi vaatamise kogemust. Mistõttu on oluline mõista, kuidas välja arendada terviklikku innovatsioonijuhtimise strateegiat spordis, et tagada sporditeenuste tõhus ja jätkusuutlik areng ning olla vastavuses muutuvate nõudmiste ja trendidega. (Bayarslan, 2023, lk 7)

Kuna tänapäeva tarbimiskulude struktuur on muutumas ja tarbijate sissetulekud kasvavad ning vaba aja ja meelelahutuse valdkonnas pakutavate kaupade ja teenuste valik laieneb, mängivad just spordiorganisatsioonid olulist rolli spordi tähtsuse säilitamisel inimeste elus. Oluline on hoida spordi tähtsust tarbijatel meeles, et veenda neid järjepidevalt tarbima, säilitades seeläbi suhteid klientidega. (O'gli, 2022, lk 206)

Kokkuvõtvalt võib öelda, et tänapäeva kiiresti muutuv maailmas on oluline pidevalt tegeleda sporditeenuste arendamisega, sealjuures olla kursis turuga ning silmas pidada sihtrühma eripärasid. Ettevõtetel, kes pakub vabaajateenuseid või tooteid, on oluline olla teadlik klientide vajadustest, eriti generatsioonid puhul, kes on kasvanud koos tehnoloogiaga. Oluline on tagada sporditeenuste tõhus ja jätkusuutlik areng ning olla vastavuses muutuvate nõudmiste ja trendidega spordis, kuid samas hoida spordi tähtsust tarbijatel meeles. Autori arvates on topeeltemanti mudel parim valik noortele suunatud sporditeenuste arendamiseks, kuna see võimaldab süviti mõista noorte vajadusi, arendada teenuseid vastavalt nende ootustele ning tagada edaspidi pidev ja kohandatav tagasiside süsteem teenuste täiustamiseks ja parendamiseks.

2. SPORTPAINTBALLI HARRASTAJATE UURING

2.1. Sportpaintballi tutvustus ja uuringu metoodika kirjeldus

Paintball sai alguse Ameerika Ühendriikidest ja selle kohta, kuidas, kus ja miks see sport arenes, on palju erinevaid teooriaid. Käesoleva töö autor tugineb Action Packed Paintballi (n.a.) paintballi ajaloo tutvustusele, kuna autori arvates andis see parima ülevaate.

Paintballi ajalugu ulatub enam kui 50 aasta taha, mil Nelson Paint Company leiutas 1960. aastatel esimese paintballi relva. Püssi (marker) ei plaanitud esialgu inimeste peal kasutada, pigem oli see mõeldud raietöölisele ja karjapidajatele. Metsameistrid kasutasid neid markereid puude märgistamiseks, samas karjapidajad märgistasid nendega veiseid samal ajal ise hobuse seljas olles. Pole kahtlust, et esimene paintballi lask inimese pihta toimus tõenäoliselt metsaraidurite või kauboide seas kogemata, kuid esimene ametlik paintballi mäng toimus 7. juunil 1981. aastal New Hampshire'i metsases piirkonnas. Varsti pärast esimest mängu kirjutas Bob Jones paintballi kohta artikli, mis avaldati ajakirjas „*Sports Illustrated*“ 1981. aasta oktoobrinumbris ning peale seda, 1982. aasta märtsis, avas ta esimese kommertsliku paintballi väljaku. (Action Packed Paintball, n.a.)

Tänaseks on paintballist saanud kogu maailmas väljakujunenud meelelahutuslik tegevus, mis on populaarne igas vanuses inimeste seas ja sobib igaks sündmuseks – sealhulgas noortegruppide omavahelisteks mõõduvõtmisteks, kooliekskursioonideks, sünnipäevadeks, poissmeeste- ja tüdrukuteõhtuteks, ettevõtte suvepäevadeks, turniirideks jne. (United Kingdom Paintball Association, n.a.)

Eestis ei ole täna tegevat Paintballi Liitu. E-Äriregistri (jaanuar 2024) andmetel on hetkel 14 erinevat paintballiga seotud äriühingut, mis ei ole kustutatud või kustutamise hoiatusega, millest enamus tegelevad, kas oma lõbuks mängimisega või paintballi teenuse pakkumisega käepäraste vahenditega valminud paintballi väljakutel, majades või metsamängu näol. Google'i otsingust ei selgu, kui palju on täna täispuhutavate

figuuridega sportväljakuid Eestis, mida oleks võimalik kasutada treenimiseks või muul meelelahutuslikul eesmärgil, kuid autorile teadaolevalt on neid kolm – üks on müügis, seega pole aktiivses kasutuses, ühte kasutatakse enamasti üksnes võistluste korraldamiseks ja ühel on võimalik kõigil soovijatel eelneva kokkuleppe alusel alates aprilli lõpust treenida. Platsi renditasu on 20 € ühe inimese kohta, mänguvarustus on eraldi tasu eest.

Lõputöö probleemküsimusele püütakse vastust leida sportpaintballi harrastajate uuringu toel ning esitades ettepanekuid paintballi klubidele sportpaintballi arendamiseks Eestis, tuginedes uuringu tulemustele ja järeldustele. Uuringu sisulisel ettevalmistamisel toetuti peamiselt lõputöö esimeses peatükis viidatud autoritele: Emmonds jt (2024), Cope jt (2013), Rodrigues jt (2018), Bollók jt (2011), Gould (2019) ja Reverdito jt (2023), Mude & Undale (2023) ja Design Council (2012).

Uuringu läbiviimisel kasutati kvantitatiivset uurimisviisi. Konteksti ja hetkeolukorra kirjelduseks teostati ka teiseste andmete analüüs (interneti uuring), andmete kogumisel kasutati kvantitatiivse uurimismeetodina veebipõhist ankeetküsitlust, mis tagab vastajate anonüümsuse ning annab võimaluse vastata küsimustele neile sobival ajal. Ankeetküsitlus võimaldab uurida ja võrrelda erinevate küsimuste vastuseid, koguda statistilisi andmeid ning neid analüüsida, et teha parendusettepanekuid (Apuke, 2017, lk 40). Veebiküsitlus võimaldab kiiret juurdepääsu küsimustele, laia geograafilist ulatust ja suurema valimini jõudmist, väiksemaid uuringu läbiviimise kulusid ning paberivaba keskkonda. Puudusena tuleks aga välja tuua sõltuvust Interneti-ühendusest, võimalikke ebausaldusväärseid vastuseid ja sihtrühma vastajate madalat motivatsiooni. (Latkovikj & Popovska, 2019, lk 44)

Uuringu üldkogumi moodustasid noored vanuses 18–26, valimisse kuulusid noored, kes tegelevad sportpaintballiga Eestis, Lätis, Leedus või Soomes. Tegemist oli sihipärase valimiga, mida iseloomustab ettekavatsetud valim. Ettekavatsetud valimi liikmed valib uurija lähtuvalt uuringu eesmärgist, lähtudes oma teadmistest, kogemustest ja eriteadmistest selle kindla grupi kohta (Õunapuu, 2014, lk 143). Tulenevalt isikuandmete kaitse seadusest peatükk 3 § 8 on vaja lastevanemate luba alaealiste isikuandmete töötlemiseks. Tsiviilseadustiku üldosa seadus peatükk 2 § 9 punkt 1 kohaselt on isik täisealine, kui ta on saanud 18-aastaseks. Seetõttu on valimiks noored vanusevahemikus

18–26 eluaastat ja täiendava sisendi ning teenuste arendamise tulevikuvaate saamiseks lisaks ka täiskasvanud vanuses 27 ja vanemad. Valimisse kaasati teiste riikide esindajad seetõttu, et Eestis on sportpaintballi areng alles algusjärgus.

Veebiküsitlus viidi läbi Tartu Ülikooli LimeSurvey platvormil. Küsitluse sissejuhatuses selgitab töö autor küsitluse eesmärki ning põhjendab selle olulisust. Küsitlusankeet (lisa 1) koosneb 13 küsimusest ning vastused on anonüümsed. Esimestes küsimustes uurib töö autor üldandmeid statistiliseks analüüsiks vastaja sugu, vanust ja elukoha riiki. Töö autor peab vajalikuks uurida vastajate üldandmeid, et saada ülevaade vastajate demograafilisest profiilist ning nende seosest uuritava teemaga.

Küsitluse esimene teoreetiline osa küsimus käsitleb vastaja suhtumist sporti üleüldiselt ning hinnangute andmist viie palli süsteemis, käsitledes noorte ootusi ja vajadusi ning olulisi tegureid sportimisel. Järgnevas küsimuses uurib käesoleva töö autor, millised spordialasid harrastab vastaja lisaks sportpaintballile. Küsimuse koostamisel tugineti Rodrigues jt (2018, lk 159) käsitlusele, et mõlema vanema aktiivne osalemine spordis on oluliselt seotud laste spordis osalemisega. Järgnevas viies küsimuses uurib töö autor sportpaintballini jõudmise viise, kogemuse, infokanalite ning treeningmängudel ja võistlustel osalemise sageduse kohta. Küsimuse koostamisel tugineti Rodrigues jt (2018), Mude & Undale (2023) väidetele ning vajadusele mõista kui sagedasti treeningmängudel ja võistlustel osaletakse.

Küsitlust lõpetavad kolm viimast küsimust, kus töö autor uurib sportpaintballi harrastamise võimalike takistuste ning atraktiivsuse kohta. Küsimuste koostamisel tugines töö autor Gould (2019), Emmonds jt (2024) teoreetilistele käsitlustele, Mude & Undale (2023) väidetele, United Paintball Federation (n.a.) välja toodud paintballi väärtustele (lisa 2).

Uuring viidi läbi perioodil 27. veebruarist kuni 15. märtsini 2024. Ankeetküsitlus saadeti 26-le Eestis paintballi teenust pakkuva äriühingu e-mailile, lisaks levitati küsitlust Facebooki *massengeri* teel, uuringu lõpuks laekus 59 lõpuni täidetud ankeeti.

Sportpaintballi harrastajate uuringus tulenesid piirangud seoses küsitletavatele juurdepääsuga. Eelkõige seetõttu, et Eestis ei eksisteeri registrit, mis hõlmaks kõiki

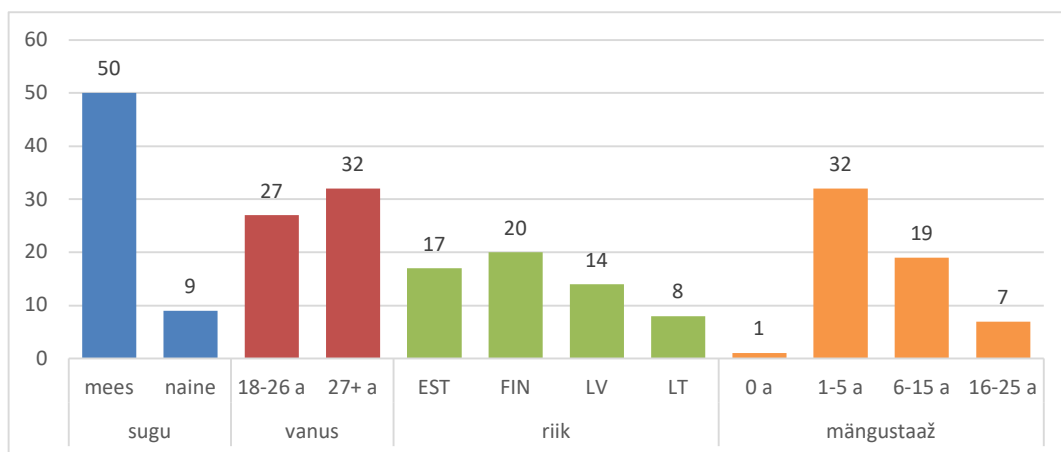
sportpaintballiga tegelevaid klubisid, mistõttu suunati uuring laiale sihtgrupile, hõlmates kõiki isikuid, kes on vähemalt korra sportpaintballi mänginud, olenemata nende liikmelisusest paintballi klubis. Sama meetodikat rakendati ka teiste riikide küsitlutele, tagamaks võrdsed tingimused. Selgitades juurdepääsu piiranguid, tagati uuringu järelduste usaldusväärsus, hoolimata piirangutest.

Alapeatükis anti ülevaade paintballi ajaloost, paintballi senistest suundumustest ja paintballi arendamise vajalikkusest Eestis. Kirjeldati, millistele teoreetilistele allikatele tugineti uuringu sisulisel ettevalmistamisel, anti ülevaade andmete kogumise meetodist ja uuringu korraldusest.

2.2. Uuringu tulemused

Autori poolt teostatud kvantitatiivse uuringu analüüsimiseks rakendatakse kirjeldava statistilise analüüsi meetodit ning andmete illustreerimiseks kasutatakse graafilisi jooniseid, mis on koostatud töö autori poolt.

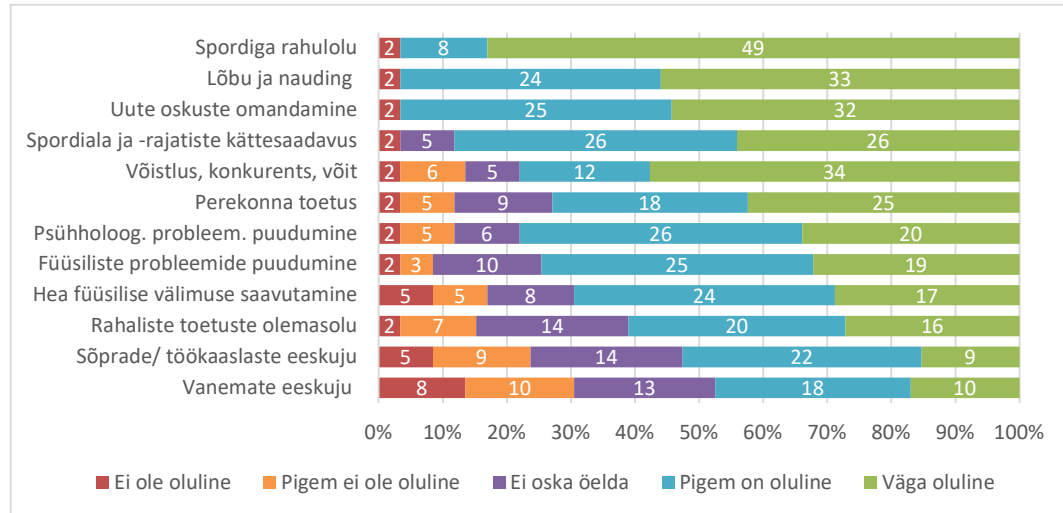
Küsitlusele vastanutest 50 olid mehed ning 9 naised, neist 17 elavad Eestis, 20 Soomes, 14 Lätis ja 8 Leedus. Alla ühe aastase sportpaintballi mängustaažiga oli üks vastaja, vahemikus 1–5 aastat 32 vastajat, vahemikus 6–15 aastat 19 vastajat, vahemikus 16–25 aastat 7 vastajat. Vanuses 18 kuni 26 aastat (noor) oli 27 vastajat, vanuses 27 aastat ja vanemad (27+) oli 32 vastajat (vt joonis 2).

Joonis 2. Vastajate demograafilised andmed (n=59)

Naiste suurim osakaal oli eestlaste ja väiksem soomlaste seas. Noorte suurim osakaal oli lätlaste ja väiksem soomlaste seas. Enamus soomlastest vastajad olid enam kui 8 aastase mängukogemusega ning kõik lätlastest vastajad olid alla 8 aastase mängukogemusega.

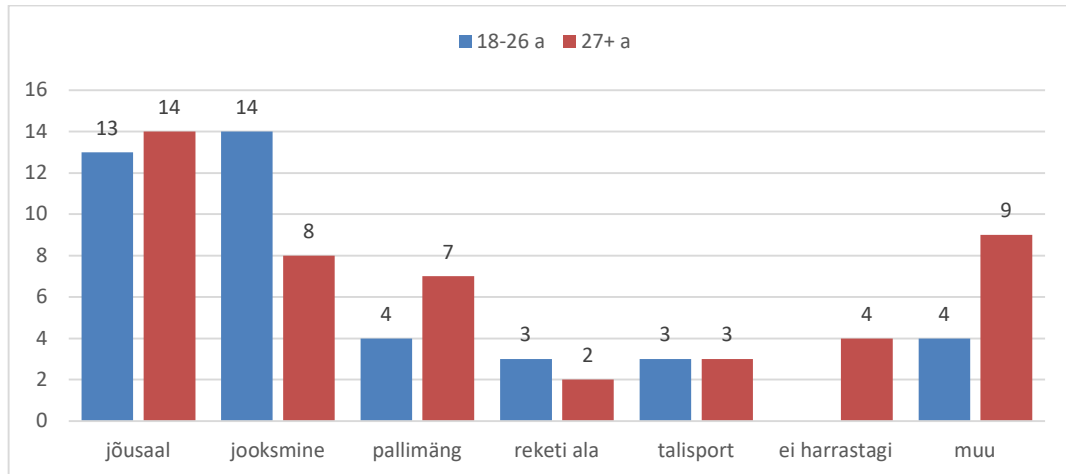
Uuringu esimene teoreetiline küsimus keskendus vastajate üldisele arvamusele mis on spordis oluline viie palli süsteemi alusel (vt joonis 3).

Joonis 3. Ülevaade mida peetakse sportimisel oluliseks (n=59)

Sportimise puhul pidasid nii noored kui 27+ aastased vastajad kõige olulisemaks spordiga rahulolu, seejärel 27+ aastased lõbu ja naudingut ning noored uute oskuste omandamist. Kõige vähem pidasid nii noored kui 27+ aastased vastajad oluliseks vanemate eeskuju, seejärel sõprade ja/või töökaaslaste eeskuju. Eestlased, lätlased ja leedukad pidasid sportimisel kõige olulisemaks spordiga rahulolu (teen seda, mis mulle meeldib), kõige vähem oluliseks vanemate, sõprade ja/või töökaaslaste eeskuju, soomlased pidasid kõige olulisemaks lõbu ja naudingut, kõige vähem oluliseks sõprade ja/või töökaaslaste eeskuju.

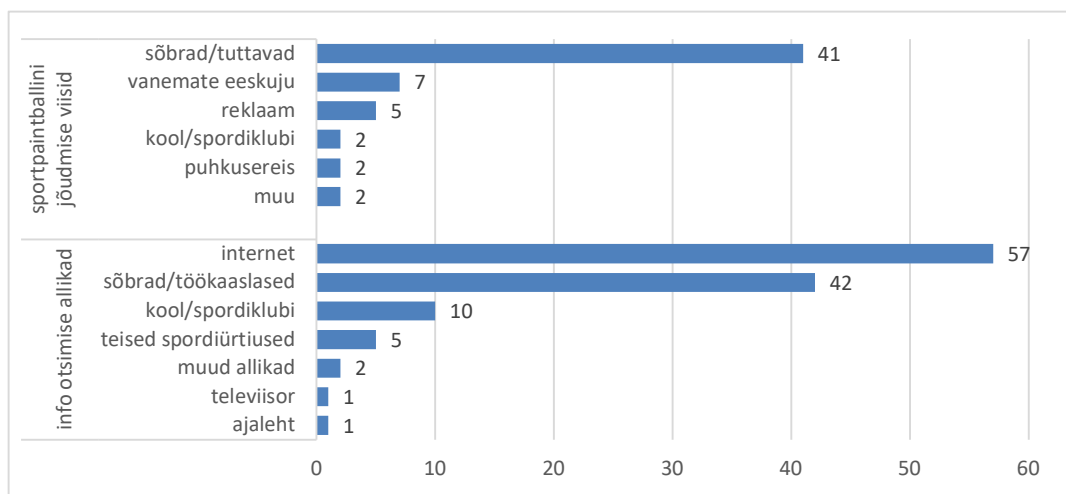
Järgnevas küsimuses uuriti, millised spordialasid harrastab vastaja lisaks sportpaintballile. Uuringust selgub, et enamus vastajaid harrastavad ka muid spordialasid, nendest 27 tegelevad jõusaali treeningutega, 22 jooksmisega, 11 jalgpalli või mõne muu pallimänguga, viis tennise või mõne muu rekети alaga, kuus suusatamise või mõne muu talispordialaga, 13 muu spordialaga (nt. *disc golf*, *floorball*, tai poks, *airsoft*, rulluisutamine, ratsutamine) ja ainult neli vastanut ei harrastanud ühtegi muud spordiala lisaks sportpaintballile (vt joonis 4).

Joonis 4. Ülevaade sportpaintballile lisaks harrastatavatest aladest (n=59)

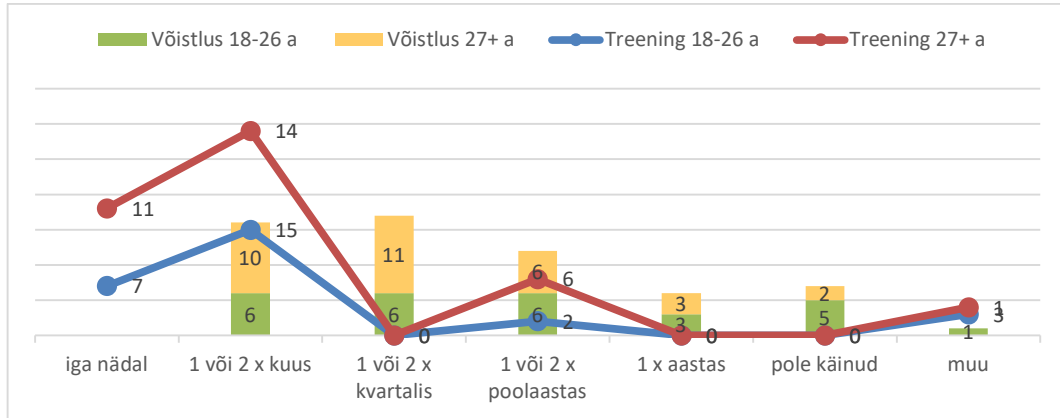
Eestlased ja lätlased harrastasid enim jooksmist ja jõusaali treeninguid, soomlased jõusaali treeninguid ja leedukad jooksmist.

Järgnevas küsimustes uuriti sportpaintballini jõudmise viiside ja infokanalite kohta (valida tuli kaks varianti). Olenemata vanusest ja elukoha riigist on enamus vastanuid jõudnud paintballini läbi sõprade ja tuttavate, osa vanemate eeskujul ja internetis nähtud reklaam kaudu, üksikud kooli/spordiklubi kaudu, sportliku puhkusereis raames või muul viisil. Olenemata vanusest ja elukoha riigist otsivad enamus vastajaid paintballi kohta infot internetist ja sõprade või töökaaslaste kaudu, osa kooli või spordiklubi kaudu ning teistel spordiüritustelt, üksikud televiisorist, ajalehest või muust allikast (vt joonis 5).

Joonis 5. Sportpaintballini jõudmise viisid ja info otsimise allikad (n=59)

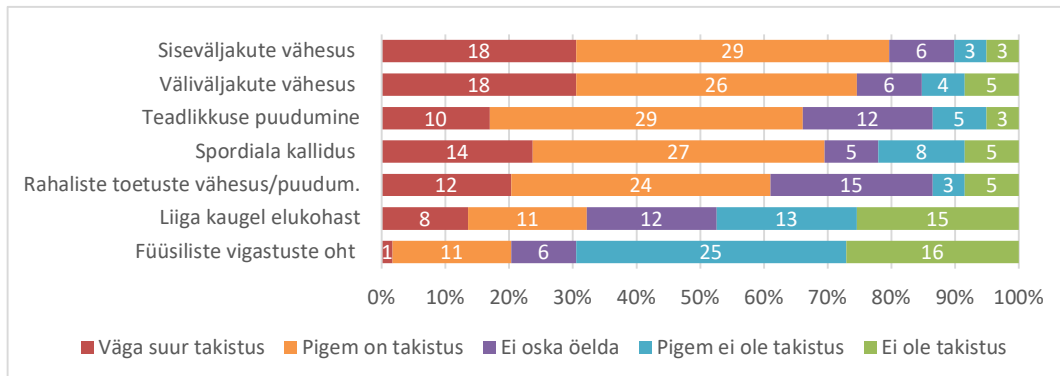
Seejärel uuriti treeningmängudel ja võistlustel osalemise sageduse kohta. 29 vastajat osaleb treeningmängudel iga kuu üks või kaks korda, 18 iga nädal, 8 poolaasta jooksul üks või kaks korda, neli osaleb muul sagedusel. 12 vastajat käib sportpaintballis võistlemas poolaasta jooksul ühel või kahel korral, 17 kvartalis ühel või kahel korral, 16 ühes kuus ühel või kahel korral, 6 aastas korra, 7 pole üldse võistlemas käinud ning üks muul sagedusel (vt joonis 6).

Joonis 6. Ülevaade treeningutel ja võistlustel osalemise sagedusest (n=59)

Eestlased ja lätlased treenisid enamasti iga kuu korra või paar ning käisid võistlemas poolaasta jooksul üks või kaks korda, soomlased ja leedukad treenisid enamasti iga nädal ning käisid võistlemas ühe kuu jooksul üks või kaks korda.

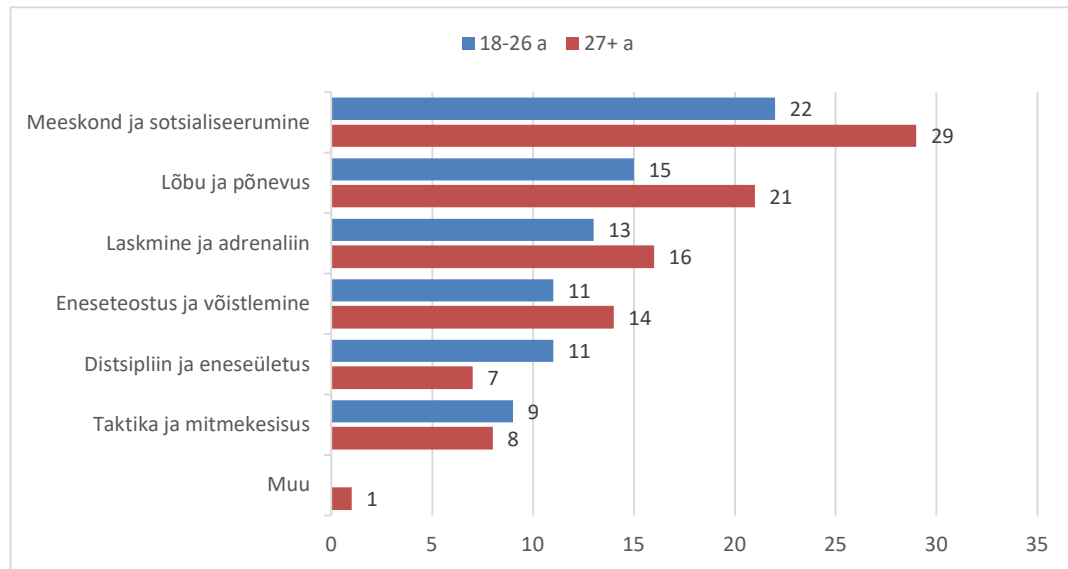
Uuringu lõpetavad küsimused, mis uurivad sportpaintballi harrastamise võimalike takistuste ning atraktiivsuse kohta. Esmalt keskendutakse vastajate sportpaintballi harrastamise võimalikele takistustele viie palli süsteemi alusel (vt joonis 7).

Joonis 7. Ülevaade võimalikest sportpaintballi harrastamise takistustest (n=59)

Sportpaintballi harrastamisel peavad 27+ aastased vastajad peamiseks takistuseks siseväljakute vähesust, noored aga väliväljakute vähesust ja spordiala kallidust. Kõige vähem pidasid nii noored kui 27+ aastased vastajad takistuseks füüsiliste vigastuste ohtu ning kaugust elukohast. Eestlased pidasid sportpaintballi harrastamisel peamiseks takistuseks siseväljakute vähesust, soomlased teadlikkuse puudumist, lätlased ja leedukad väliväljakute vähesust. Kõige vähem takistuseks pidasid nii eestlased, leedukad kui ka soomlased füüsiliste vigastuste ohtu, lätlased aga kaugust elukohast.

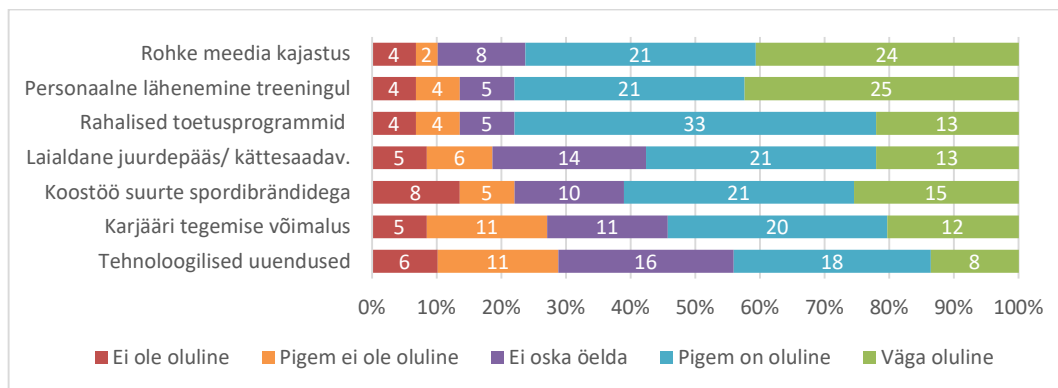
Seejärel uuriti paintballi väärtuste kohta (valida tuli kolm peamist väärtust). 51 vastajat pidas meeskonda ja sotsialiseerumist peamiseks väärtuseks, mis muudab paintballi atraktiivseks, 36 vastajat lõbu ja põnevust, 29 vastajat laskmist ja adrenaliini, 25 vastajat eneseteostus ja võistlemine, 18 vastajat distsipliin ja eneseületus, 17 vastajat taktika ja mitmekesisus ning üks vastaja muud väärtust (vt joonis 8).

Joonis 8. Ülevaade peamist väärtust, mis muudavad paintballi atraktiivseks (n=59)

Eestlased pidasid peamisteks väärtusteks meeskonda, sotsialiseerumist, lõbu, põnevust, taktikat ning mitmekesisust, soomlased ja leedukad meeskonda, sotsialiseerumist, lõbu, põnevust, laskmist ning adrenaliini, lätlased meeskonda, sotsialiseerumist, laskmist, adrenaliini, distsipliini ning eneseületust.

Viimaseks uuriti mis muudaks sportpaintballi vastaja jaoks veel atraktiivsemaks viie palli süsteemi alusel (vt joonis 9).

Joonis 9. Ülevaade mis muudaks sportpaintballi veel atraktiivsemaks (n=59)

Noorte arvates muudaks sportpaintballi veel atraktiivsemaks personaalne lähenemine treeningutel ja rohke meedia kajastus, 27+ aastaste vastajate arvates laialdane juurdepääs/kättesaadavus ning rahalised toetusprogrammid. Kõige vähem oluliseks pidasid 27+ aastased vastajad tehnoloogilisi uuendusi ja karjääritegemise võimalust, noored laialdast juurdepääsu/kättesaadavust ning tehnoloogilisi uuendusi. Eestlaste ja lätlaste arvates muudaks sportpaintballi veel atraktiivsemaks avalik tunnustus, soomlaste arvate laialdane juurdepääs/kättesaadavus, leedukate arvates personaalne lähenemine treeningutel. Eestlaste, soomlaste ja leedukate arvates ei muuda sportpaintballi atraktiivsemaks tehnoloogilised uuendused, lätlaste arvates laialdane juurdepääs/kättesaadavus.

Küsimustikule vastanute vastused annavad ülevaate võimalustest ja väljakutsetest, millega tuleks tegeleda sportpaintballi arendamisel ning kuidas saaks spordiala potentsiaali maksimaalselt ära kasutada selle arendamiseks ja propageerimiseks Eestis.

2.3. Järeldused ja ettepanekud

Järgnevas peatükis tehakse lõputöö teooriale ja uuringu tulemustele tuginevad järeldused ning esitatakse ettepanekud paintballi klubidele sportpaintballi arendamiseks Eestis.

Sportpaintballi harrastajate uuringu tulemustest lähtuvalt koostati vastaja profiil: vastajad olid vanuses 18–52 aastat, mis näitab, et paintballi harrastatakse pea igas vanuses. Enamik vastajaid olid mehed, mis näitab, et paintball on eelkõige populaarne meeste seas. Enamus vastajaid harrastasid lisaks sportpaintballile ka muid spordialasid, mis näitab, et paintballi

teenusele lisaks tuleks pakkuda ka muid sporditeenuseid või teha koostööd teiste spordialade teenuste pakkujatega. Enamus vastajaid jõudis paintballini läbi sõprade ja tuttavate soovitude või kutse. See kinnitab, et sõprade ja tuttavate mõju on väga oluline uue spordiala proovimisel (Cope *et al.*, 2013, lk 56) ning nemad kuuluvad noorte spordis osalemise peamiste tegurite hulka. Osa vastajatest tutvusid esmakordselt paintballiga vanemate või internetis nähtud reklaami kaudu. Ka Rodrigues jt (2018, lk 159) tõid esile vanemate rolli laste osalemisel spordis ning Mude & Undale (2023, lk 1–2) rõhutasid internetist kerget leitavust ja seda mitte ainult kodulehe kaudu vaid ka läbi erinevate sotsiaalmeedia kanalite. Käesolevast uuringust selgus ka, et enamus vastajatest otsivad paintballi kohta infot internetist. Samuti on sõbrad ja töökaaslased olulised infokanali allikad, näidates suulist soovitusi kui tõhusat viisi paintballi kohta teabe levitamiseks. Samuti näitas uuring, et paintballi harrastajate soovid ja vajadused on olenemata vanusest üsna sarnased, mis viitab sellele, et sportpaintballi arendamisel ei ole vaja keskenduda niivõrd vanusele. Need uuringu tulemused annavad hea ülevaate edasiste turundus- ja arendusstrateegiate kujundamiseks.

Enamus vastajaid peavad spordiga rahulolu, lõbu ja naudingut, uute oskuste omandamist, spordiala ning -rajatiste kättesaadavust, võistlust, konkurentsi ja võitu, perekonna toetust, psühholoogiliste ja füüsiliste probleemide puudumist spordis oluliseks. Neid tegureid on pidanud oluliseks ka Reverdito jt (2023, lk 1221), kes täheldasid olulist seost suurenenud spordiga rahulolu ja suurenenud sportimiskogemuse vahel, Cope jt (2013, lk 56), kes rõhutavad, et laste spordis osalemist vahendavate peamiste tegurite hulka kuuluvad enesekindlus, lõbu ja nauding, vanemad ja uute oskuste õppimine, Gould (2019, lk 150), kes on välja toonud kaasaegsed noortesporti kriitilised probleemid nagu spordiala ning -rajatiste kättesaadavus, psühholoogilised ja füüsilised probleemid ning Bollók jt (2011, lk 102), kes leidsid, et võistlus, konkurents, võit ja oma tulemuste ületamine olid noormeeste jaoks olulised tegurid. Sellest võib järeldada, et oluline on mitmekülgsus ja tasakaal erinevate spordiga seotud väärtuste vahel, mis hõlmavad nii sotsiaalseid, füüsilisi kui ka isiklikke arenguaspekte.

Uuring näitas, et vastajate jaoks olid sportpaintballi harrastamisel enim olulised väärtused meeskonnatöö, sotsialiseerumine, lõbu, põnevus, adrenaliin, eneseteostus, võistlemine, millel järgnesid suhteliselt tasavägiselt distsipliin, eneseületus, taktika ja mitmekesisus.

Sellest võib järeldada, et sportpaintballi harrastamisel on oluline rõhuasetus meeskonnatööl, sotsialiseerumisel, lõbul ja põnevusel, mistõttu nende tegurite rõhutamine võib suurendada sportpaintballi atraktiivsust. Samu väärtuseid spordis on välja toonud ka Cope jt (2013, lk 56).

Enamus vastajaid osaleb treeningmängudel regulaarselt, enamasti üks või kaks korda kuus. Siiski on ka neid, kes osalevad treeningmängudel igal nädalal, mis näitab suuremat pühendumist ja aktiivsust spordiala harrastamisel. Enamik vastajaid võistleb kvartalis üks või kaks korda, kuid palju on ka neid, kes võistlevad ühes kuus üks või kaks korda. Eelnevast võib järeldada, et sportpaintballi harrastajate pühendumine ja aktiivsus väljenduvad mitmekesiselt, mille põhjuseks võib olla sise- ja väliväljakute kättesaadavus.

Enamik vastajaid pidasid võimalikeks takistusteks vähest juurdepääsu sise- ja väliväljakutele, teadlikkuse puudumist spordiala kohta, spordiala kallidust ning rahaliste toetuste puudumist. Sellest võib järeldada, et oluline on luua ja arendada tingimusi, mis soodustavad paremat juurdepääsu ja teadlikkust spordialast, samuti toetada finantsiliselt osalejaid, et vähendada takistusi ja suurendada huvi sportpaintballi vastu. Vastajate arvates võiks sportpaintballi atraktiivsust suurendada meedia kajastuse suurendamine, personaalse lähenemise tagamine treeningutel, rahaliste toetusprogrammide loomine, laialdase juurdepääsu/kättesaadavuse tagamine ning koostöö suurte spordibrändidega. Nende aspektidele keskendumine võib aidata sportpaintballi populaarsust kasvatada.

Topeltteemandi mudel on heaks aluseks teenuste arendamisel, kuna selle kaks esimest etappi (avastamine ja defineerimine) võimaldavad tuvastada probleemi ja koguda vajalikke andmeid. Mudeli esimese kahe etapi kasutamine käesolevas töös aitas koguda olulist teavet kasutajate vajaduste kohta sportpaintballis. Internetiallikate põhine uuring ja veebiküsitlus võimaldasid uurida, milliseid aspekte ja omadusi spordipaintballi huvilised väärtustavad ning milliseid teenuseid nad sooviksid näha. Uuringu tegevused andsid arusaama sihtgrupi vajadustest ja ootustest, mis võimaldavad kavandada ja arendada spordipaintballi teenuseid vastavalt nende soovidele. See omakorda suurendab teenuse kasutatavust, atraktiivsust ja tõhusust, aidates kaasa selle jätkuvale arengule ja edule turul.

Tuginedes uuringu tulemustele ja tehtud järeldustele esitatakse sportpaintballi arendamiseks Eestis järgnevad ettepanekud:

- Oluliste aspektide (nt lõbu ja nauding, uute oskuste omandamine jne) rõhutamiseks võiks korraldada paintballi üritusi või kampaaniaid, mis keskenduvad nendele väärtustele ja pakuvad seeläbi rohkem naudingut ja motiveerivaid kogemusi.
- Noorteni jõudmiseks tuleks investeerida digitaalse turunduse strateegiasse ja luua sotsiaalmeedia kampaaniaid, et suurendada paintballi nähtavust internetis ning julgustada olemasolevaid harrastajaid jagama oma kogemusi ja soovitusi sõpradele/töökaaslastele.
- Korraldada sõpradele soovitamise programme, kus olemasolevad harrastajad saavad soovitada paintballi uutele inimestele, pakkudes neile sõprade kaudu registreerumisel soodustusi või boonuseid.
- Teadlikkuse suurendamiseks tuleks korraldada rohkem avalikke üritusi ja kampaaniaid.
- Arendada koostööd koolide ja spordiklubidega, et korraldada paintballi tutvustavaid üritusi või treeninguid ning pakkuda noortele võimalusi spordialaga tutvumiseks.
- Spordiala atraktiivsemaks muutmiseks tuleks arendada infrastruktuuri, et parandada juurdepääsu ja mängutingimusi ning luua tingimused, mis vähendavad nii psühholoogiliste kui füüsiliste probleemide esinemist ja tagavad sportlaste turvalisuse.
- Otsida võimalusi finantsilise toe saamiseks ja sponsoreluseks, et vähendada spordiala harrastamise kulusid.
- Teha koostööd spordibrändide ja erinevate spordiorganisatsioonidega, et suurendada spordiala nähtavust ja atraktiivsust.
- Rakendada personaalsemat lähenemist treeningutel, et motiveerida rohkem inimesi spordialaga tegelema.

Ettepanekud on sisendiks topeltteemandi mudeli teise osa protsesside läbiviimiseks ning toeks noortele suunatud sportpaintballi teenuste prototüüpide loomisele. Töö autor usub, et eelnevalt nimetatud ettepanekud on realistlikud, teostatavad ning aitavad populariseerida sportpaintballi, tõsta sportpaintballi üleüldist mainet ja arendada sportpaintballi Eestis.

KOKKUVÕTE

Sport parandab tervist, vormisolekut ja üldist füüsilist heaolutunnet, tõstab enesekindlust, enesehinnangut, arendab iseloomu, distsipliini, meeskonnatöö ja vastutust, õpetab enesekontrolli, autoriteedile allumist ja reeglite järgimist, hõlbustades seeläbi sotsiaalsete võrgustike teket ning edendades püüdlusi. (Coakley, 2011, lk 3) Seetõttu on ka sporditeenused saanud oluliseks enklaaviks meie ühiskonnas. Paljud inimesed naudivad kogukonna- ja kuuluvustunnet, mis tuleneb ruumi jagamisest teistega, kellel on sarnased huvid. (García-Pascual *et al.*, 2023)

Lõputöö esimeses peatükis käsitles töö autor noorte liikumisharjumusi ja sporditeenuste arendamist. Esimeses alapeatükis uuriti noortele suunatud aktiivsete tegevuste arengutrende ja suundumusi. Teises alapeatükis keskenduti noorte ootustele ja vajadustele spordi ja aktiivse liikumisega tegelemisel. Kolmandas alapeatükis uuriti noortele suunatud sporditeenuste arendamise võimalusi. Teise peatüki raames tutvustati paintballi arengut ning kirjeldati uuringu metoodikat, analüüsiti uuringu tulemusi ning esitati järeldused ja ettepanekud paintballi klubidele sportpaintballi arendamiseks Eestis.

Lõputöö uuring viidi läbi sportpaintballi harrastajate seas veebiküsitlusena. Lõputöö eesmärgiks oli uurida, kuidas muuta sportpaintball noortele atraktiivsemaks ning seeläbi arendada sportpaintballi Eestis. Uuringu valimisse kuulusid sportpaintballi harrastajad noored vanuses 18–26 ning täiskasvanud vanuses 27 ja vanemad, lõpuni täidetud ankeete oli 59. Kvantitatiivse uurimismeetodi raames koguti uurimisandmeid ankeetküsitluse abil, mille aluseks olid erinevate autorite sporditeooriad.

Uuring koosnes kolmeteistkümnest küsimusest, millest esimesed keskendusid vastajate soo, vanuse ja elukoha väljaselgitamisele. Uurimuse esimene teoreetiline küsimus keskendus vastajate üldisele arvamusele, mis on spordis oluline viie palli süsteemi alusel, järgnevates küsimustes uuriti sportpaintballini jõudmise viiside, infokanalite, mängukogemuse ning treeningmängudel ja võistlustel osalemise sageduse kohta.

Uuringu lõpetasid küsimused, mis uurisid sportpaintballi harrastamise võimalike takistuste ning atraktiivsuse kohta.

Uuringu tulemustest selgus, et sportpaintballi harrastaja on enamasti mees vanuses 18 kuni 52 aastat, kes harrastab lisaks sportpaintballile ka muid spordialasid. Paintballini jõutakse läbi sõprade ja tuttavate soovitude või kutse. Infot otsitakse paintballi kohta peamiselt internetist, samuti on sõbrad ja töökaaslased olulised infoallikad. Sportpaintballi harrastajad peavad oluliseks spordiga rahulolu, lõbu ja naudingut, uute oskuste omandamist, spordiala ning -rajatiste kättesaadavust, võistlust, konkurentsi ja võitu, perekonna toetust, psühholoogiliste ja füüsiliste probleemide puudumist spordis. Sportpaintballi harrastajatele olid enim olulised väärtused meeskonnatöö, sotsialiseerumine, lõbu, põnevus, adrenaliin, eneseteostus, võistlemine, mille järgnesid suhteliselt tasavägiselt distsipliin, eneseületus, taktika ja mitmekesisus. Treeningmängudel osaletakse regulaarselt, enamasti üks või kaks korda kuus. Kuid on ka neid, kes osalevad treeningmängudel igal nädalal. Võistlustel osaletakse enamasti üks või kaks korda kvartalis, kuid on ka neid kes võistlevad iga kuu.

Sportpaintballi harrastajad pidasid sportpaintballi harrastamise võimalikeks takistusteks vähest juurdepääsu sise- ja väliväljakutele, teadlikkuse puudumist spordiala kohta, spordiala kallidust ning rahaliste toetuste puudumist. Nende arvates võiks sportpaintballi atraktiivsust suurendada meedia kajastuse suurendamine, personaalse lähenemise tagamine treeningutel, rahaliste toetusprogrammide loomine, laialdase juurdepääsu/kättesaadavuse tagamine ning koostöö suurte spordibrändidega.

Uuringu tulemused kinnitasid erinevate autorite teoreetilisi käsitusi, keda kajastati peatükis üks. Topeltteemandi mudeli esimese kahe etapi (avastamine ja defineerimine) kasutamine aitas koguda olulist teavet kasutajate vajaduste kohta sportpaintballis, et suurendada teenuse kasutatavust ja atraktiivsust, aidates kaasa selle jätkuvale arengule ja edule turul. Lähtuvalt uuringu tulemustest, teeb töö autor paintballi klubidele ühe ettepaneku spordi oluliste aspektide rõhutamiseks, kaks ettepanekut kuidas jõuda noorteni, kaks ettepanekut teadlikkuse suurendamiseks ning neli ettepanekut spordiala atraktiivsemaks muutmiseks, et arendada sportpaintballi Eestis.

Autori arvates õigustas valitud uurimismeetod, ankeetküsitlus, end igati, kuna küsitlus jõudis mitme riigi harrastajateni, kuigi küsitluse perioodil ei olnud veel sportpaintballi hooaeg nendes riikides alanud. Mõne aasta pärast võiks sarnast uuringut korrata, et näha, kuidas on muutunud olukord sportpaintballi harrastajate seas, lisaks võiks kasutada ka fookusrühma intervjuud personaalsema ülevaate saamiseks.

Lõputöö eesmärk esitada ettepanekuid paintballi klubidele sportpaintballi arendamiseks Eestis sai täidetud. Töö autor usub, et esitatud ettepanekud on teostatavad ja aitavad sportpaintballi Eestis arendada. Lõputöö uuringu tulemused võimaldasid leida vastuseid uurimisküsimusele, millised on noorte ootused ja vajadused spordiga tegelemisel ning mis muudab sportpaintballiga tegelemise noortele atraktiivseks, lisaks anda vastuseid ka sissejuhatuses sõnastatud probleemküsimusele. Autor usub, et sarnased uuringud erinevates spordiorganisatsioonides aitavad tõsta teadlikkust erinevate spordialade tugevustest ja nõrkustest ning edendavad üleüldiselt spordi arengut Eestis.

VIIDATUD ALLIKAD

- Action Packed Paintball. (n.a.). History of paintball. Retrieved from: <https://www.actionpackedpaintball.com/history-of-paintball/>
- Adrian, H., Annegret, A., Schupp, J. (2014). Leisure behavior of young people: Education-oriented activities becoming increasingly prevalent, *DIW Economic Bulletin*, ISSN 2192-7219, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin, Vol. 4, Iss. 1, pp. 26-31
- Alvariñas-Villaverde, M., Giménez-de Ory, E., Toja-Reboredo, B., & González-Valeiro, M. (2023). Sport practice with friends and perceived physical competence as predictors of physical activity in adolescents. *Journal of Human Sport and Exercise*, 18(1), 46–58. <https://doi.org/10.14198/jhse.2023.181.05>
- Apuke, O. (2017). Quantitative Research Methods: A Synopsis Approach. *Kuwait Chapter of Arabian Journal of Business and Management*. Review 6(11), 40–47. DOI:10.12816/0040336
- Bayarslan, B. (2023). Sports Industry Overview. *Innovative Research In Sport Sciences*, 5-20. Retrieved from: <https://tinyurl.com/bdhkf8wp>
- Bollók, S., Takács, J., Kalmár, Z., Dobay, B. (2011). External and internal sport motivations of young adults. *Biomedical Human Kinetics*, 3, 101–105, 2011 DOI: 10.2478/v10101-011-0022-5
- Coakley, J. (2011). Youth Sports: What Counts as “Positive Development?”. *Journal of Sport and Social Issues*, 35(3), 306–324. <https://doi.org/10.1177/0193723511417311>
- Cope, E., Bailey, R., Pearce, G. (2013). Why do children take part in, and remain involved in sport?: implications for children’s sport coaches. *International Journal of Coaching Science*. 7. 55–74.
- Design Council. (2012). Design methods for developing services. Retrieved from <https://www.davidhodder.com/wp-content/uploads/2019/07/Design-Methods-For-Developing-Services.pdf>

- Dollman, J., Norton, K., Norton, L. (2005). Evidence for secular trends in children's physical activity behaviour. *Br J Sports Med.*;39(12):892–7; discussion 897. doi: 10.1136/bjism.2004.016675. PMID: 16306494; PMCID: PMC1725088.
- Eesti Keele Instituut. (2022). Sport. <https://sonaveeb.ee/search/unif/dlall/dsall/sport/1>
- Eesti Spordiregister. (mai 2021). Eesti spordiregistri andmebaas, harrastajate arv. www.spordiregister.ee/et/statistika?module=har
- Emmonds, S., Till, K., Weaving, D., Burton, A., & Lara-Bercial, S. (2024). Youth Sport Participation Trends Across Europe: Implications for Policy and Practice. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 95(1), 69–80. <https://doi.org/10.1080/02701367.2022.2148623>
- E-Äriregister. (s.a.). Juriidilise isiku otsing. <https://ariregister.rik.ee/est>
- Forbes Agency Council. (2017). Forbes, 17 Steps to Take Before you Launch a product or Service. Retrieved from: <https://tinyurl.com/ym2z4w3k>
- García-Pascual, F., Ballester-Esteve, I., & Calabuig, F. (2023, May). Influence of Sports Participation on the Behaviors of Customers of Sports Services: Linear and Qualitative Comparative Analysis Models. In *Healthcare* (Vol. 11, No. 9, p. 1320). MDPI.
- George, A. Shaji & George, A.s & Baskar, Dr & Shahul, A. (2023). Screens Steal Time: How Excessive Screen Use Impacts the Lives of Young People. 01. 157-177. DOI: 10.5281/zenodo.10250536.
- Golder, P. & Mitra, D. (2018). *Handbook of research on New Product Development*. Edward Elgar Publishing. Retrieved from: 47 <https://tinyurl.com/bdh5zcsy>
- Gould, D. (2019). The Current Youth Sport Landscape: Identifying Critical Research Issues. *Kinesiology Review*, 8(3), 150-161. Retrieved Jan 2, 2024, from <https://doi.org/10.1123/kr.2019-0034>
- Harwood, C. G. & Knight, C. J. (2015). Parenting in youth sport: A position paper on parenting expertise. *Psychology of sport and exercise*, 16, 24-35., <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.03.001>
- Hernandez, MI., Miller, EC., Prieto, LA., Columna, L., Biese, KM., Bell, DR. (2023). The Current Youth Sport Culture and its Impact on Sport Participation Experiences of Low Socioeconomic Status Families. *The Internet Journal of Allied Health*

Sciences and Practice. 2023 Mar 20;21(2), Article 9. DOI: 10.46743/1540-580X/2023.2297

- Hersey, C. (2017). How local councils can improve their community leisure centre, Open Access Government. Retrieved from: <https://tinyurl.com/2a2468he>
- Isikuandmete kaitse seadus. (2019). Riigi Teataja I osa, 11. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012019011?leiaKehtiv>
- Latkovikj, M. T. & Popovska, M. B. (2019). Online research about online research: advantages and disadvantages. *E-methodology*, 6(6), 44–56.
- Merkel, D. (2013). Youth sport: positive and negative impact on young athletes, Open Access *Journal of Sports Medicine*, 4:, 151-160, DOI: 10.2147/OAJSM.S33556
- Morrison, S. (2023). 7 Surefire Strategies to Help You Stand Out From the Competition. Retrieved from: <https://tinyurl.com/3u6pvccm>
- Mude, G. & Undale, S. (2023). Social Media Usage: A Comparison Between Generation Y and Generation Z in India. *International Journal of E-Business*. Research. 19. 1-20. 10.4018/IJEBR.317889.
- Noorsootöö seadus. (2010). Riigi Teataja I osa, 44, 262. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/NTS>
- O'gli, R.A.B. (2022). Development of marketing activities in the market of sports services. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(11), 201–207. Retrieved from <https://inlibrary.uz/index.php/eijmrms/article/view/23255>
- Olson, R.D., Vaux-Bjerke, A., Quam, J.B., Piercy, K.L., Troiano, R.P., George, S.M., Sprow, K., Ballard, R.M., Fulton, J.E., Galuska, D.A., Carlson, S.A., Hyde, E.T., Pfohl, S.Y., Olscamp, K. (2023). Physical Activity Guidelines for Americans . *Swim! Swim Mag* [Internet]. March 15, 2023 [cited January 16, 2024];3(166). <https://www.revistanadar.com.br/index.php/Swimming-Magazine/article/view/48>
- Reverdito, R.S., Fonseca, S., Lopes, A., Aires, K., Santos Alves, L., Alves de Lima, L., Tavares, M. de A. & Gonçalves, C. (2023). Sources of Sport Satisfaction and Perceived Self-Efficacy Among Youth in a Competitive Environment. *Perceptual and Motor Skills*, 130(3), 1221–1238. <https://doi.org/10.1177/00315125231167460>
- Rodrigues, D., Padez, C., Machado-Rodrigues, AM. (2018). Active parents, active children: The importance of parental organized physical activity in children's

- extracurricular sport participation. *Journal of Child Health Care*. 2018;22(1):159-170. doi:10.1177/1367493517741686
- Rodriguez-Ayllon, M., Cadenas-Sánchez, C., Estévez-López, F. et al. (2019). Role of Physical Activity and Sedentary Behavior in the Mental Health of Preschoolers, Children and Adolescents: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Sports Med* 49, 1383–1410 (2019). <https://doi.org/10.1007/s40279-019-01099-5>
- SA Poliitikauuringute Keskus Praxis. (2021–2022). Gümnaasiuminoorte liikumisharjumuste ja kehalise võimekuse teemaline analüüs ja mõttehommik. Loetud aadressil <https://tinyurl.com/bdz6r978>
- Timmerman, G. (2012). The relevance of the concept of "being young together" for youth research, youth work and youth policy . In F. Coussée, H. Williamson, & G. Verschelden (Eds.), *The history of youth work in Europe. Relevance for youth policy today. Volume 3*. (pp. 27 - 36). Strasbourg: Council of Europe Publishing.
- Tsiviilseadustiku üldosa seadus. (2002). Riigi Teataja I osa, 35, 216. Loetud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023098?leiaKehtiv>
- Torres, C. R. & López Frías, F. J. (2023). A just organized youth sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 50(1), 83–99. <https://doi.org/10.1080/00948705.2023.2165931>
- United Kingdom Paintball Association. (n.a.). About paintball. Retrieved from: <https://www.ukpba.org.uk/paintball/about/>
- United Paintball Federation. (n.a.). Values. Retrieved from: <https://upbf.net/about/>
- Vujko, A. & Plavša, J. (2011). Opportunities for development of paintball as part of sports recreational and anti-stress tourism in Fruška Gora Mountain (Serbia). *Geo. Journal of Tourism and Geosite*, 1(7), 95–106.
- World Health Organization. (2022). Physical activity. Retrieved from: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes* [E-raamat (PDF)]. Loetud aadressil http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf

Lisa 1. Sportpaintballi harrastajate uuring – küsimustik

Suur tänu Teile juba ette, et leidsite aega uuringus osalemiseks!

Küsimustik on anonüümne ja vastamine võtab aega umbes 7 minutit ning iga vastus on väga väärtuslik. Seega, palun võtke see hetk, et jagada oma kogemusi ja mõtteid sportpaintballi kohta ning aidata kaasa sportpaintballi arengule Eestis.

Uuringu tulemusi kasutatakse Tartu Ülikooli Pärnu kolledži lõputöö raames. Küsimustik suletakse 15.03.2024 südaöö!

1. Sugu

- a. mees
- b. naine

2. Teie vanus

Vastus: ...

3. Elukoha riik

- a. Eesti
- b. Soome
- c. Muu:

4. Palun hinnake 5 palli süsteemis, mida peate sportimisel oluliseks?

	ei ole üldse oluline	pigem ei ole oluline	ei oska öelda	pigem on oluline	väga oluline
Lõbu ja naudingut					
Perekonna toetust					
Vanemate eeskuju					
Sõprade/ töökaaslaste eeskuju					
Uute oskuste omandamist					
Võistlust, konkurentsi, võitu					
Hea füüsilise välimuse saavutamist					
Spordiala ja -rajatiste kättesaadavust					
Rahaliste toetuste olemasolu (riigi, omavalitsuse, sponsorite näol)					
Spordiga rahulolu (teen seda, mis mulle meeldib)					
Füüsiliste probleemide puudumist (vigastuste vältimine ja ennetamine)					
Psühholoogiliste probleemide puudumist (sport stressi ja läbipõlemiseta)					

5. Mis spordiala(sid) harrastate lisaks sportpaintballile? (Valige üks või mitu)

- a. Ei harrastagi
- b. Jalgpalli või mõnda muud pallimängu
- c. Tennist või mõnda muud reketiala
- d. Suusatamist või mõnda muud talispordiala
- e. Jooksmist
- f. Jõusaali treeninguid
- g. Muu

6. Mitu aastat olete sportpaintballi harrastanud?

Vastus: ...

7. Kuidas jõudsite sportpaintballini?

- a. Läbi sõprade/ tuttavate
- b. Kooli/ spordiklubi kaudu
- c. Internetis nähtud reklaam kutsus proovima
- d. Sportliku puhkusereis raames
- e. Vanema(te) eeskujul
- f. Muu:

8. Palun märkige 2 peamist allikat, mille kaudu otsite infot paintballi kohta?

- a. Internet
- b. Kool või spordiklubi
- c. Sõprad/ töökaaslased
- d. Televiisor
- e. Ajaleht
- f. Teised spordiüritused
- g. Muu:

9. Kui tihti osalete paintballi treeningmängudel?

- a. Iga nädal
- b. Iga kuu korra või paar
- c. Poolaasta jooksul korra või paar
- d. Aastas korra
- e. Muu:

10. Kui sageli käite sportpaintballis võistlemas?

- a. Ühe kuu jooksul 1 või 2 korda
- b. Kvartali jooksul 1 või 2 korda
- c. Poolaasta jooksul 1 või 2 korda
- d. Aastas korra
- e. Ei ole kordagi võistlemas käinud
- f. Muu:

11. Palun hinnake 5 palli süsteemis sportpaintballi harrastamise võimalikke takistusi.

	ei ole üldse oluline	pigem ei ole oluline	ei oska õelda	pigem on oluline	väga oluline
Siseväljakute vähesus					
Väliväljakute vähesus					
Spordiala kallidus (varustus, pallid)					
Rahaliste toetuste vähesus/puudumine (sponsorid, riik, omavalitsused jne)					
Teadlikkuse puudumine (spordiala vähene reklaam)					
Füüsiliste vigastuste oht					
Liiga kaugel elukohast					

Lisa 1 järg

12. Palun valige 3 peamist väärtust, mis muudavad paintballi Teie jaoks atraktiivseks?

- a. Meeskond ja sotsialiseerumine
- b. Laskmine ja adrenaliin
- c. Lõbu ja põnevus
- d. Eneseteostus ja võistlemine
- e. Distsipliin ja eneseületus
- f. Taktika ja mitmekesisus
- g. Muu:

13. Palun hinnake 5 palli süsteemis, mis muudaks sportpaintballi Teie jaoks veel atraktiivsemaks?

	ei ole üldse oluline	pigem ei ole oluline	ei oska õelda	pigem on oluline	väga oluline
Laialdane juurdepääs/ kättesaadavus					
Rahalised toetusprogrammid					
Karjääri tegemise võimalus					
Rohke meedia kajastus (avalik tunnustus)					
Personaalne lähenemine treeningutel					
Koostöö suurte spordibrändidega					
Tehnoloogilised uuendused					

Täna veelkord ja soovin Teile suuri kordaminekuid tuleval hooajal!

Lisa 2. Paintballi väärtused

Allikas: United Paintball Federation (n.a.)

SUMMARY

SPEEDBALL DEVELOPMENT OPPORTUNITIES TARGETED FOR YOUTH IN ESTONIA

Stene Salujärv

In most sports, participation in youth sports for U14 age group has significantly decreased (Emmonds *et al.*, 2024, page 71), therefore, improving the future of youth sports requires collaboration among parents, coaches, teachers, healthcare professionals, community leaders, and policymakers, as participation in organized sports must be accessible to all young people, regardless of gender, neighborhood, or socioeconomic status (Merkel, 2013, page 157).

The decreased interest among youth can reduce the popularity of sports and healthy lifestyles and affect the future of sports in general. Therefore, it is important to find new ways to popularize sports and engage youth. One option to achieve this goal is to integrate speedball (competitive shooting game where players use air guns to mark opponents with paint-filled bullets on a field of predetermined dimensions with inflatable figures) with tourism through sports events and activities. The topic requires research to understand the limited interest of young people in competitive sports and what factors may reduce or hinder their interest. Based on the description of the problem, the thesis formulates the research question: how to develop speedball targeted at youth?

The thesis research was conducted among speedball enthusiasts through an online survey. The aim of the thesis was to investigate how to make speedball more attractive to youth and thereby develop speedball in Estonia. The sample for the study included speedball enthusiasts aged 18–26 and adults aged 27 and older, with a total of 59 respondents. A quantitative research method, a questionnaire survey, was used to collect research data, based on various authors' sports theories. The survey consisted of thirteen questions.

The results of the study revealed that the typical speedball enthusiast is mostly male aged 18 to 52 years, who also participates in other sports besides paintball. Paintball is

discovered through recommendations or invitations from friends and acquaintances. Information about paintball is primarily sought online, and friends and colleagues are also important sources of information. Speedball enthusiasts consider satisfaction with the sport, fun and enjoyment, acquisition of new skills, availability of the sport and facilities, competition and victory, family support, absence of psychological and physical problems in sports important. The most important values for speedball enthusiasts were teamwork, socialization, fun, excitement, adrenaline, self-realization, competition, followed closely by discipline, self-improvement, tactics, and diversity. Training games are regularly attended, mostly once or twice a month. However, there are also those who participate in training games every week. Competitions are mostly attended once or twice a quarter, but there are also those who compete every month.

Speedball enthusiasts considered the possible obstacles to participating in speedball to be limited access to indoor and outdoor fields, lack of awareness about the sport, the cost of the sport, and lack of financial support. They believe that increasing media coverage, ensuring personalized approach in training, creating financial support programs, ensuring wide access/availability, and collaborating with major sports brands could increase the attractiveness of speedball.

Based on the results of the study, the author of the thesis makes one proposal to emphasize the important aspects of the sport for paintball clubs, two proposals on reaching out to youth, two proposals for increasing awareness, and four proposals for making the sport more attractive. The author believes that the proposed suggestions are feasible and will help develop speedball in Estonia. The author believes that the answer to the research question was found during the study, and similar studies in various sports organizations will help raise awareness of the strengths and weaknesses of various sports and promote overall sports development in Estonia.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Stene Salujärv

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Noortele suunatud sportpaintballi arendamise võimalused Eestis“, mille juhendaja on Margrit Kärp, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Stene Salujärv
14.05.2024